

Folketrygdfondet
Postboks 1845 Vika
0123 OSLO

Deres ref

Vår ref
16/607 –AFF/LRD

Dato
16.2.2016

Forslag om endringer i mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge

Både Statens pensjonsfond utland (SPU) og Statens pensjonsfond Norge (SPN) er investert i noterte aksjer og obligasjoner i verdipapirmarkedene i Danmark, Finland og Sverige. Etikkrådet har ansvar for å vurdere SPUs investeringer i henhold til retningslinjer for observasjon og utelukkelse, men har ingen rolle overfor SPNs investeringer. Det er imidlertid forutsatt i både mandatet for forvaltningen av SPN og i uttalelser til Stortinget, jf. blant annet fondsmeldingen for 2006 (St.meld. nr. 24 (2006–2007)), at Finansdepartementet legger til grunn at et nordisk selskap som eies gjennom både SPN og SPU vil bli tatt ut av begge fondenes investeringsunivers dersom departementet fatter en beslutning om å utelukke selskapet.

Med virkning fra 1. januar 2015 ble beslutningskompetansen etter retningslinjer 18. desember 2014 for observasjon og utelukkelse fra SPU lagt til Norges Bank. Samtidig ble målsettingen for arbeidet med ansvarlig forvaltning tydeliggjort i mandatet for forvaltningen av SPU.

Departementet redegjorde for disse endringene i fondsmeldingen for 2014, og uttalte samtidig at en ville vurdere behovet for endringer i rammeverket for ansvarlig forvaltningsvirksomhet for SPN (Meld. St. 21 (2014-2015) avsnitt 5.2 og 5.3).

Departementet legger opp til endringer i mandatet for forvaltningen av SPN og ber i den forbindelse om eventuelle merknader fra Folketrygdfondet.

1. Utelukkelse og gjeninkludering av verdipapirer

I mandatet for forvaltningen av SPN kommer dette til uttrykk i § 3-6 om rammer for forvaltningen åttende ledd at «(f) *ondsmidlene skal ikke plasseres i verdipapirer som departementet har utelukket fra investeringsuniverset.*» Videre følger det av § 3-1 om strategisk referanseindeks tredje ledd første punktum at «(v) *erdipapirer departementet har utelukket fra investeringsuniverset skal ikke inngå i strategisk referanseindeks.*»

Dersom Norges Bank i henhold til de etisk baserte retningslinjene utelukker et selskap fra SPU, som også inngår i SPN, vil ovennevnte ordning etter SPN-mandatet medføre at departementet må ta konkret stilling til hvilken betydning Norges Banks beslutning skal ha for SPNs investeringsunivers.

I forarbeidene til folketrygdfondloven¹ er det om utelukkelse uttalt:

«Departementet legger til grunn at et nordisk selskap som eies av både Statens pensjonsfond - Utland og Statens pensjonsfond - Norge behandles likt med tanke på mulig uttrekk. Departementet vil i en slik sak fatte endelig beslutning og deretter eventuelt utelukke selskapet fra investeringsuniverset til begge delene av pensjonsfondet, jf. nærmere omtale i St.meld. nr. 24 (2006–2007) Om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2006.»

Ettersom de etisk baserte kriteriene for utelukkelse av selskaper fortsatt skal bestemmes av politiske myndigheter, og beslutningene baseres på et råd som gjelder SPU, legger departementet til grunn at selskap som utelukkes fra SPU også skal utelukkes fra investeringsuniverset for SPN, jf. ovennevnte uttalelse i forarbeidene til folketrygdfondloven. Tilsvarende vil gjelde for gjeninkluderinger.

Som begrunnelse for å flytte beslutningskompetansen for utelukkelse av selskaper for SPU fra departementet til Norges Bank ble det i fondsmeldingen for 2013 blant annet pekt på følgende:

«Erfaringen med dagens system er at det er svært krevende for et departement å skulle treffe operative beslutninger om utelukkelse av enkelt-selskaper fra SPU. Som Strategirådet peker på, er det en risiko for at beslutningene i departementet oppfattes som den norske stats syn på et selskap eller et land. Det pekes på at denne risikoen må forventes å øke framover. I takt med at fondet vokser, må en også ifølge Strategirådet påregne økt offentlig interesse for enkeltinvesteringer. Departementet mener derfor at beslutningene også på denne bakgrunn bør tas på armlengdes avstand fra politiske myndigheter, slik de også gjøres i andre fond hvor staten er endelig eier av kapitalen. En samling av alle virkemidlene i arbeidet med ansvarlige investeringer i Norges Bank vil etter departementets syn kunne bidra til en klargjøring av at eierskapsutøvelse i enkelt-selskaper og utelukkelse av selskaper ikke er et uttrykk for regjeringens syn på bestemte selskaper eller stater, men er et resultat av de etiske begrensninger som er pålagt forvaltningen. Det vil også redusere risikoen for at fondets handlinger tolkes som uttrykk for ønsker om å øve en politisk innflytelse på selskaper eller markeder der fondet er investert.»

¹ Ot.prp. nr. 49 (2006-2007) punkt 2.2 nest siste avsnitt om fondsforvaltningen

En naturlig følge av begrunnelsen for å delegere beslutningene etter de etisk baserte retningslinjene til Norges Bank, er at heller ikke enkeltbeslutningene for SPN skal ligge i departementet.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det inntas som en generell begrensning i mandatet for forvaltningen av SPN at fondet ikke skal være investert i verdipapirer som er utelukket i henhold til retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU. Det vil innebære en mekanisk regel som ikke krever en konkret beslutning i den enkelte sak. Det er likevel naturlig at departementet som eier av referanseindeksen skal beslutte tidspunkt for endring av indeksen, jf. nedenfor.

Forslaget vil innebære at nevnt verdipapirer ikke vil utgjøre en del av SPNs investeringsunivers. Det foreslås at Folketrygdfondet skal ha retningslinjer for utelukkelse og gjeninkludering av slike verdipapirer i fondets investeringsunivers.

Det legges opp til en prosedyre der departementet orienterer Folketrygdfondet etter at Norges Banks beslutning om utelukkelse eller gjeninkludering er offentlig kjent. Folketrygdfondet vil trenge noe tid på nedsalg samtidig som det ikke bør gå for lang tid før et eventuelt nedsalg er gjennomført. Departementet legger opp til at referanseindeksen endres andre månedsskifte etter dato for departementets brev.

Forslaget er inntatt som en endring av § 3-1 tredje ledd og § 3-6 åttende ledd.

Videre er det lagt opp til at Folketrygdfondet i forbindelse med kvartals- og årsrapporteringen skal gi en oversikt over utelukkelse og gjeninkluderinger, se § 6-1 femte ledd.

2. Andre endringer i SPN-mandatet

2.1 Utøvelse av eierrettigheter uavhengig av departementet

Det er forutsatt blant annet i forarbeidene til lov om Statens pensjonsfond, Ot.prp. nr. 2 (2005-2006) om lov om Statens pensjonsfond punkt 3.4.2, at Finansdepartementet ikke vil instruere Folketrygdfondet i spørsmål om eierskapsutøvelse i enkeltelskaper. Det er nå presisert i SPN-mandatet § 1-2 tredje ledd at Folketrygdfondet skal utøve eierrettighetene uavhengig av departementet.

2.2 Klargjøring av målsettingen for arbeidet med ansvarlige forvaltningspraksis

I Meld. St. 19 (2013-2014) uttalte departementet at det mente at den tidligere omtalen i mandatet for SPU om sammenhengen mellom bærekraftig utvikling og god avkastning på sikt, måtte forstås som en presisering innenfor den overordnede målsettingen om høyest mulig avkastning. Denne sammenhengen må ses i lys av blant annet fondets lange tidshorisont. For å tydeliggjøre dette, ble mandatet for SPU fra 1. januar 2015 endret ved at relevante bestemmelser ble samlet i mandatets kapittel 1 i en ny

målformulering (§ 1-3). Samtidig ble det inntatt en samlebestemmelse (§ 2-2) om prinsipper for den ansvarlige forvaltningsvirksomheten.

Det foreslås at tilsvarende bestemmelser tas inn i mandatet for SPN, jf. forslag til § 1-3 og § 2-1.

I tillegg er det foreslått noen språklige og mindre redaksjonelle endringer i tråd med begrepsbruk og innretning av mandatet for SPU. Det gjelder for eksempel begrepet «ansvarlig investeringsvirksomhet» som foreslås endret til «ansvarlig forvaltningsvirksomhet».

Det bes om Folketrygdfondets merknader til de foreslåtte endringene i mandatet for SPN innen 9. mars 2016.

Med hilsen

Espen Erlandsen e.f.
ekspedisjonssjef

Lill-Solrun Ryddheim Dahlin
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg

Gjenpart: Riksrevisjonen

Mandat for Statens pensjonsfond Norge - SPN

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 21. desember 2010 med hjemmel i lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond § 2 tredje ledd og § 7.

Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser

§ 1-1. Folketrygdfondets forvaltningsoppdrag

Departementet plasserer Statens pensjonsfond Norge (SPN) som et kapitalinnskudd i Folketrygdfondet i henhold til lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond § 2 tredje ledd. Folketrygdfondet skal forvalte innskuddet etter bestemmelsene i dette mandatet og bestemmelser gitt i medhold av § 3-4 femte ledd, § 8-1 og § 8-2.

§ 1-2. Plassering av fondsmidlene

- (1) Folketrygdfondet skal i eget navn videreplassere kapitalinnskuddet i en portefølje av finansielle instrumenter og kontantinnskudd.
- (2) Verdien på kapitalinnskuddet settes lik den regnskapsmessige verdien av porteføljen av finansielle instrumenter og kontantinnskudd. Porteføljens regnskapsmessige avkastning fratrukket Folketrygdfondets forvaltningskostnader, tillegges SPN.
- (3) Folketrygdfondet skal foreta investeringsbeslutninger og utøve eierrettigheter uavhengig av departementet.

§ 1-3. Målsetting for forvaltningen

- (1) Folketrygdfondet skal søke å oppnå høyest mulig avkastning etter kostnader over tid innenfor de rammer som gjelder for forvaltningen. Avkastningen måles i norske kroner.
- (2) Folketrygdfondet skal ha som overordnet målsetting i sin eierskapsutøvelse å sikre SPNs finansielle interesser.
- (3) Folketrygdfondet skal integrere arbeidet med en ansvarlig forvaltningsvirksomhet i forvaltningen av SPN, jf. kapittel 2. God avkastning på lang sikt anses å avhenge av en bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig forstand samt av velfungerende, legitime og effektive markeder.

§ 1-4. Strategisk plan for Folketrygdfondets forvaltning av SPN

- (1) Folketrygdfondet skal ha en strategisk plan for hvordan forvaltningsoppdraget skal løses. Planen skal oppdateres regelmessig og ved vesentlige endringer i forvaltningen.
- (2) Folketrygdfondet skal regelmessig evaluere i hvilken utstrekning målene i den strategiske planen er nådd.

§ 1-4. Eksterne forvaltere og tjenesteytere (utkontraktering)

- (1) Folketrygdfondet kan benytte eksterne forvaltere og utkontraktere operasjonelle funksjoner så lenge hensyn til risikostyring og internkontroll er ivaretatt, jf. § 4-11.
- (2) Godtgjøringsstrukturen i avtaler med eksterne forvaltere skal være utformet slik at den ivaretar SPNs økonomiske interesser, herunder ta hensyn til tidshorizonten for de aktuelle investeringsstrategiene. De enkelte avtalene med forvaltere om avkastningsavhengige honorarer skal struktureres slik at fondet beholder den vesentligste delen av positiv differanseavkastning.

§ 1-5. Folketrygdfondets rådgivningsplikt og uttalelsesrett

- (1) Folketrygdfondet skal gi departementet råd om SPNs investeringsstrategi. Råd kan gis av eget tiltak eller etter anmodning fra departementet.
- (2) Folketrygdfondet skal gi departementet råd om behov for endringer i mandatet for forvaltningen av SPN. Slike råd kan gis av eget tiltak eller etter anmodning fra departementet.
- (3) Folketrygdfondet skal ha anledning til å uttale seg før det foretas vesentlige endringer i mandatet for forvaltningen av SPN, og skal ha varsel i rimelig tid for å kunne foreta eventuelle endringer i porteføljen.

Kapittel 2. Ansvarlig forvaltningsvirksomhet

§ 2-1. Arbeidet med ansvarlig forvaltningsvirksomhet

- (1) Folketrygdfondet skal fastsette et bredt sett av prinsipper for ansvarlig forvaltningsvirksomhet for investeringsporteføljen, definert i kapittel 3.
- (2) Ved utformingen av prinsippene skal Folketrygdfondet vektlegge investeringsstrategien for SPN, og at investeringsporteføljen har en lang tidshorisont.
- (3) Prinsippene skal baseres på hensynene til god selskapsstyring, miljø og samfunnsmessige forhold i forvaltningen i tråd med anerkjente prinsipper og standarder som Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES), FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.
- (4) Prinsippene og bruken av virkemidler for å understøtte disse skal offentliggjøres, jf. § 6-1 fjerde ledd.

§ 2-2. Bidrag til utvikling av gode nasjonale standarder

Folketrygdfondet skal aktivt bidra til utviklingen av gode nasjonale standarder innen ansvarlig forvaltning.

Kapittel 3. Forvaltningen av investeringsporteføljen

§ 3-1. Strategisk referanseindeks

- (1) Den strategiske referanseindeksen består av to aktivaklasseindekser; én aksjeindeks og én obligasjonsindeks. Aksjeindeksen utgjør 60 pst. av SPNs strategiske referanseindeks. Obligasjonsindeksen utgjør 40 pst. av SPNs strategiske referanseindeks.
- (2) Hver aktivaklasseindeks består av to strategiske regionindekser: Norge og Norden utenom Norge og Island (Danmark, Finland og Sverige). De to regionindeksene i de to aktivaklassene utgjør til sammen fire delindekser.
- (3) Verdipapirer som er utelukket i henhold til retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland, skal ikke inngå i strategisk referanseindeks, jf. § 3-6 åttende ledd og § 7-3. Departementet fastsetter datoer for utelukkelse og gjeninkludering av slike verdipapirer i referanseindeksen for SPN.
- (4) Når et selskaps aksjer utelukkes fra aksjeindeksen, skal de øvrige selskapene i samme regionindeks vektet opp. Når obligasjoner utelukkes fra obligasjonsindeksen, skal øvrige obligasjoner i samme regionindeks vektet opp. Dersom utstederen har utstedt obligasjoner i flere valutaer tilhørende ulike regionindekser, skal oppvektingsregelen anvendes for hver regionindeks.

§ 3-2. Strategisk obligasjonsindeks

- (1) Den strategiske obligasjonsindeksen har følgende sammensetning:
 - a) 85 pst. består av de finansielle instrumentene som inngår i Barclays Capital Global Aggregate Norway. Denne delen av strategisk obligasjonsindeks kan bestå av lån utstedt i norske kroner, euro, britiske pund, amerikanske dollar, svenske kroner og danske kroner.
 - b) 15 pst. består av Barclays Capital Global Aggregate Scandinavia (ex Norway). Denne delen av referanseindeksen kan bestå av lån utstedt i euro, britiske pund, amerikanske dollar, svenske kroner og danske kroner.
 - c) Den strategiske obligasjonsindeksen nevnt i bokstav a skal bestå av én privat del og én statsdel. Den private delen skal ha en vekt på 70 pst. av samlet indeksverdi for Barclays Capital Global Aggregate Norway, målt ved hvert månedsskifte. Statsdelen skal ha en vekt på 30 pst. av samlet indeksverdi for Barclays Global Treasury Norway, målt ved hvert månedsskifte.
 - d) Den strategiske obligasjonsindeksen nevnt i bokstav a skal kurssikres mot norske kroner. Den strategiske obligasjonsindeksen nevnt i bokstav b skal ikke kurssikres mot norske kroner.
- (2) Sammensetningen av strategisk obligasjonsindeks endres i henhold til endringene i sammensetningen som indeksleverandøren gjennomfører.

§ 3-3. Strategisk aksjeindeks

- (1) Den strategiske aksjeindeksen har følgende sammensetning:
 - a) 85 pst. består av Oslo Børs Hovedindeks (OSEBX)
 - b) 15 pst. består av VINX Benchmark (CMVINXBXINN) utbyttejustert for investor med norsk skatteposisjon.
 - c) Selskaper som er børsnotert på Island og i Norge inngår ikke i indeksgrunnlaget for den strategiske aksjeindeksen nevnt i bokstav b. Aksjer Folketrygdfondet ikke kan plassere i, jf. § 3-5 første ledd bokstav b, inngår ikke i indeksgrunnlaget som nevnt i bokstav b. Selskaps- og regionfordelingen innenfor Norden (utenom Norge og Island) fastsettes på grunnlag av indeksleverandørens regelverk for aksjeindeksen VINX Benchmark. Denne delen av strategisk aksjeindeks skal ikke kurssikres mot norske kroner.

§ 3-4. Faktisk referanseindeks

- (1) Faktisk referanseindeks tar utgangspunkt i strategisk referanseindeks, og består av de samme delindeksene som inngår i strategisk referanseindeks, jf. § 3-1 til § 3-3.
- (2) Spesifisering av land og selskaper i delindeksene til faktisk aksjeindeks følger av indeksleverandørens indeksregler.
- (3) Sammensetningen av delindeksene til faktisk obligasjonsindeks endres i henhold til endringene i sammensetningen som indeksleverandøren gjennomfører.
- (4) Den relative andelen av hver delindeks i den faktiske referanseindeksen justeres daglig på grunnlag av totalavkastningen til de verdipapirene som inngår i indeksene.
- (5) Departementet fastsetter nærmere bestemmelser om rebalansering av faktisk referanseindeks.

§ 3-5. Tillatte instrumenter

- (1) Folketrygdfondet kan plassere porteføljen i finansielle instrumenter og kontantinnskudd som er godkjent i henhold til § 4-10, men begrenset til:
 - a) aksjer og verdipapirer som kan sidestilles med noterte aksjer, samt depotbevis for slike aksjer som er notert på regulert markeds plass i Norge.

- b) aksjer og verdipapirer som kan sidestilles med noterte aksjer, samt depotbevis for slike aksjer som er notert på regulert markedsplass i Danmark, Finland eller Sverige og hvor utsteder i henhold til direktiv 2004/109/EC (Transparency Directive) har sin hjemstat i enten Norge, Sverige, Danmark eller Finland.
 - c) verdipapirer som nevnt i bokstav a og b i unoterte selskaper hvor styret har uttrykt en intensjon om å søke om notering på regulert markedsplass i Norge, Danmark, Finland eller Sverige.
 - d) omsettelige obligasjoner og andre omsettelige gjeldsinstrumenter, samt depotbevis for slike obligasjoner, utstedt av norske, finske, svenske eller danske utstedere eller av utstedere med notert egenkapital som faller inn under bestemmelsene i bokstav a) eller b).
 - e) pengemarkedsinstrumenter.
 - f) finansielle derivater, fondsandeler og valutainstrumenter som henger naturlig sammen med aksjer, obligasjoner og valuta.
- (2) Dersom Folketrygdfondet blir eier av finansielle instrumenter som ikke er omfattet av første ledd, skal Folketrygdfondet selge slike finansielle instrumenter omgående.

§ 3-6. Rammer for forvaltningen

- (1) Folketrygdfondet skal legge opp forvaltningen med sikte på at det annualiserte standardavviket til differanseavkastningen mellom faktisk portefølje og faktisk referanseindeks på ex ante basis (forventet relativ volatilitet) ikke overstiger 3 prosentpoeng. Folketrygdfondet fastsetter en metode for beregning av forventet relativ volatilitet som må godkjennes av departementet.
- (2) Det skal ikke tas valutaposisjoner i den aktive forvaltningen av fondet.
- (3) For alle obligasjonsinvesteringer skal det foreligge en kredittvurdering. Folketrygdfondet skal foreta en intern kredittvurdering når ekstern kredittvurdering ikke foreligger. Alle interne kredittvurderinger skal dokumenteres. Folketrygdfondet skal legge opp forvaltningen med sikte på at høyrisiko obligasjoner (kredittvurdering lavere enn «investment grade») under normale markedsforhold ikke utgjør mer enn 25 prosent av markedsverdien av den private delen av obligasjonsporteføljen.
- (4) Nettoeksponering mot aksjer i porteføljen skal ligge i intervallet 50–70 pst. Nettoeksponering skal beregnes i forhold til netto markedsverdi av fondsmidlene (NAV).
- (5) Folketrygdfondet skal fastsette supplerende risikorammer for forvaltningen for å fange opp risiko som erfaringsmessig ikke fanges godt opp av forventet relativ volatilitet, jf. første ledd ovenfor, herunder:
- a) Rammer for minste sammenfall mellom porteføljen og faktisk referanseindeks.
 - b) Rammer for kredittrisiko, både på enkeltutstedernivå og på porteføljenivå.
 - c) Rammer for likviditetsrisiko.
 - d) Rammer for motpartseksponering. Rammene skal inkludere grenser for minimum kredittvurdering til motparter for usikrede innskudd, ikke-børsnoterte derivathandler og andre typer kontrakter som påfører Folketrygdfondet motpartsrisiko.
 - e) Rammer for belåning, herunder rammer for bruttoeksponering mot ulike aktivaklasser. Belåning kan benyttes med sikte på gjennomføring av forvalteroppdraget på en effektiv måte, men ikke med

sikte på å øke SPNs økonomiske eksponering mot risikable aktiva.

- f) Rammer for reinvestering av mottatt kontantsikkerhet. Reinvestering skal ikke gjøres med sikte på å øke SPNs økonomiske eksponering mot risikable aktiva.

(6) Rammene nevnt i femte ledd skal legges fram for departementet minst fire uker før planlagt ikrafttredelse. Senere utvidelser av rammene skal legges fram for departementet minst fire uker før planlagt ikrafttredelse, med mindre særlige forhold tilsier kortere frist.

(7) Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 prosent av aksjekapital eller egenkapitalbevis i ett enkelt selskap i Norge. Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 5 prosent av aksjekapital eller egenkapitalbevis i ett enkelt selskap i Danmark, Finland og Sverige. Et selskaps eie av egne andeler skal ikke tas med ved beregning etter denne bestemmelsen.

(8) Fondsmidlene skal ikke plasseres i verdipapirer som er utelukket i henhold til retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland. Folketrygdfondet skal ha retningslinjer for utelukkelse og gjeninkludering av slike verdipapirer i fondets investeringsunivers, jf. § 3-1 tredje ledd og § 7-3.

Kapittel 4. Verdivurdering, avkastningsmåling og styring, måling og kontroll av risiko

§ 4-1. Innledende bestemmelser

(1) Folketrygdfondet skal fastsette prinsipper for verdivurdering, avkastningsmåling og styring, måling og kontroll av risiko som minst oppfyller internasjonalt anerkjente standarder og metoder. Folketrygdfondet skal regelmessig evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til Folketrygdfondets risikostyring og internkontroll.

(2) Folketrygdfondet skal ha rutiner for rapportering av risiko og eksponeringer på de områder som dekkes av dette kapitlet. Målemetodene skal utfylle hverandre.

§ 4-2. Verdivurdering og avkastningsmåling

(1) Avkastningen i aksje- og obligasjonsporteføljen skal måles i kroner.

(2) Avkastningsberegningene skal utarbeides i samsvar med metodikken i Global Investment Performance Standards (GIPS).

(3) Folketrygdfondet skal fastsette prinsipper for prising og avkastningsmåling av de finansielle instrumentene som inngår i den faktiske porteføljen.

(4) Metoden for å fastsette verdien av finansielle instrumenter skal være etterprøvbar og med rimelig sikkerhet representere den virkelige verdien av fondsmidlene på måletidspunktet.

§ 4-3. Måling og styring av markedsrisiko

(1) Folketrygdfondet skal fastsette prinsipper for måling og styring av markedsrisiko i forvaltningen, herunder relevante kilder til systematisk risiko, jf. § 3-6. Målingene skal søke å fange opp all relevant markedsrisiko knyttet til de finansielle instrumentene som brukes i forvaltningen. Risikoen skal anslås ved hjelp av flere forskjellige metoder. Det skal gjennomføres stresstester, blant annet basert på historiske hendelser og scenarier for framtidig utvikling i systematiske risikofaktorer.

(2) Analyser av ekstremhendelsesrisiko skal være en integrert del av risikostyringen av SPN.

§ 4-4. Måling og styring av kredittrisiko

Folketrygdfondet skal fastsette prinsipper for måling og styring av kredittrisikoen, jf. § 3-6. Målingene av kredittrisiko skal søke å fange opp all relevant kredittrisiko knyttet til de finansielle instrumentene som brukes i forvaltningen.

§ 4-5. Måling og styring av motpartseksponering

(1) Folketrygdfondet skal fastsette prinsipper for måling og styring av motpartseksponering, jf. § 3-6.

(2) Folketrygdfondet skal ha betryggende rutiner og systemer for utvelgelse og evaluering av motparter. Folketrygdfondet skal fastsette maksimumsrammer for eksponering, minstekrav til kredittvurdering og standarder for sikkerhetsstillelse, håndtering av sikkerheter og ordninger for motregning. Samlet motpartseksponering skal beregnes i henhold til internasjonalt anerkjente metoder.

§ 4-6. Måling og styring av belåning

Folketrygdfondet skal fastsette prinsipper for måling og styring av belåning i porteføljen, jf. § 3-6. Prinsippene skal omfatte implisitt belåning som oppnås gjennom derivater og reinvestering av kontantsikkerhet som blir stilt ved verdipapirutlån eller gjenkjøpsavtaler.

§ 4-7. Innlån og utlån av verdipapirer og salg av verdipapirer Folketrygdfondet ikke eier

(1) Folketrygdfondet skal fastsette retningslinjer for innlån og utlån av verdipapirer og for salg av verdipapirer Folketrygdfondet ikke eier (short-salg).

(2) Salg av verdipapirer Folketrygdfondet ikke eier kan bare foretas dersom Folketrygdfondet har tilgang til verdipapirene gjennom en etablert låneordning.

§ 4-8. Reinvestering av mottatt kontantsikkerhet

Folketrygdfondet skal fastsette retningslinjer for reinvestering av mottatt kontantsikkerhet, jf. § 3-6.

§ 4-9. Måling og styring av operasjonell risiko

(1) Folketrygdfondet skal nærmere definere og avgrense innholdet i begrepet operasjonell risiko.

(2) Operasjonelle risikofaktorer skal identifiseres, vurderes etter sannsynlighet og konsekvens, overvåkes og håndteres.

§ 4-10. Nye instrumenter

(1) Før fondsmidlene investeres skal Folketrygdfondet godkjenne alle finansielle instrumenter og nye motparter som benyttes i forvaltningen.

(2) Folketrygdfondets godkjenning skal avhenge av at instrumentet bidrar til en effektiv gjennomføring av forvaltningsoppdraget og at Folketrygdfondet kan sikre en helhetlig styring, kontroll og oppfølging av all relevant investeringsrisiko og operasjonell risiko.

(3) Godkjenningen skal dokumenteres.

§ 4-11. Folketrygdfondets internkontroll

Forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll gjelder så langt den passer.

Kapittel 5. Rammer for forvaltningskostnader og for en godtgjørelsesordning

§ 5-1. Ramme for forvaltningskostnader

- (1) Folketrygdfondet skal innen 1. desember hvert år sende departementet et begrunnet forslag til ramme for forvaltningskostnader knyttet til forvaltningen av SPN basert på overslag over neste års forvaltningskostnader.
- (2) Departementet fastsetter rammen for forvaltningskostnadene som et kronebeløp.
- (3) Totale faktiske forvaltningskostnader samt midler til å dekke utbyttekrav knyttet til den innskutte ansvarlige kapitalen i Folketrygdfondet kan trekkes direkte fra SPNs brutto avkastning, jf. § 1-2 annet ledd.

§ 5-2. Retningslinjer og rammer for en godtgjørelsesordning

- (1) Styret skal fastsette retningslinjer og rammer for en godtgjørelsesordning. Godtgjørelsesordningen skal inneholde særskilte bestemmelser for ledende ansatte, for andre ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering og for andre ansatte og tillitsvalgte med tilsvarende godtgjørelse, samt for andre ansatte og tillitsvalgte med kontrolloppgaver.
- (2) Godtgjørelsesordningen skal bidra til å fremme og gi insentiver til god styring av og kontroll med risikoen for forvaltningen, motvirke for høy risikotaking, og bidra til å unngå interessekonflikter.
- (3) Forskrift 1. desember 2010 nr. 1507 med senere endringer om godtgjørelse i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond gjelder tilsvarende med nødvendige tilpasninger.

Kapittel 6. Offentlig rapportering

§ 6-1. Offentlige rapporter om forvaltningen av fondsmidlene

- (1) Folketrygdfondet skal utarbeide offentlige kvartals- og årsrapporter om forvaltningen av fondsmidlene. Ved utarbeidelsen skal det legges til grunn at det skal være størst mulig åpenhet om forvaltningen innenfor de rammer som settes av en forsvarlig gjennomføring av forvalteroppdraget.
- (2) Rapportene skal bestå av en beskrivende del og utdrag av de deler av Folketrygdfondets regnskap som vedrører forvaltningen av fondsmidlene, fastsatt i henhold til de til enhver tid gjeldende regnskapsregler for Folketrygdfondet.
- (3) Den beskrivende delen skal inneholde en rettvise og utfyllende oversikt over fondsmidlenes verdiutvikling, kostnader, forvaltningsstrategier, verdiskaping i den operative forvaltningen og av relevant risiko i kapitalforvaltningen, herunder utnyttelse av rammene gitt i dette mandatet. I tillegg skal det gis en redegjørelse for organiseringen av kapitalforvaltningen i Folketrygdfondet.
- (4) Folketrygdfondet skal i den beskrivende delen av årsrapporten eller i en egen rapport redegjøre for Folketrygdfondets arbeid innen ansvarlig forvaltningsvirksomhet. Rapporteringen skal omfatte hvordan prinsippene for dette arbeidet er integrert i forvaltningen, herunder bruk av virkemidler og virkningen av eierskapsarbeidet.
- (5) I forbindelse med kvartals- og årsrapporteringen skal Folketrygdfondet gi en oversikt over utelukkelse og gjeninkluderinger jf. § 3-1 tredje ledd og § 3-6 åttende ledd.
- (6) Dersom beregningsmetodene som ligger til grunn for rapportering av avkastning og risiko er endret siden den sist utgitte rapporten, skal det redegjøres for hvorfor metodene er endret og det skal gis opplysninger om eventuelle effekter av dette. Det skal videre gis proformataill i henhold til tidligere beregningsmetoder i fire påfølgende rapporter.
- (7) Årsrapporten skal offentliggjøres senest tre måneder etter utløp av regnskapsåret. Rapportenes hovedpunkter skal gjøres tilgjengelig i trykt form. Øvrig rapportering kan skje i elektronisk form.

§ 6-2. Offentliggjøring av styrets retningslinjer

Prinsipper, retningslinjer og rammer fastsatt av Folketrygdfondets styre som følger av dette mandatet skal offentliggjøres.

Kapittel 7. Forholdet mellom departementet og Folketrygdfondet

§ 7-1. Orienteringsplikt

- (1) Folketrygdfondet skal oversende departementet den strategiske planen, jf. § 1-3.
- (2) Folketrygdfondet skal orientere departementet dersom SPNs verdier endrer seg vesentlig og om andre vesentlige forhold i forvaltningen.
- (3) Folketrygdfondet skal gi departementet de opplysninger departementet ber om, herunder opplysninger til selskap som bistår departementet i vurderingen av Folketrygdfondets forvaltning av SPN. Dataene skal kunne leveres i datalesbar form.
- (4) Orientering skal skje uten ugrunnet opphold etter at forholdet som utløser orienteringsplikten har oppstått.

§ 7-2. Folketrygdfondets plikter ved overskridelse av rammer for forvaltningen

- (1) Dersom det oppstår situasjoner der rammene i § 3-6 blir overskredet, skal Folketrygdfondet uten ugrunnet opphold foreta en vurdering av hvordan forvaltningen kan bringes innenfor rammene på en hensiktsmessig og kostnadseffektiv måte.
- (2) Departementet skal orienteres ved vesentlige brudd på rammene nevnt i første ledd.

§ 7-3. Departementets plikter ved utelukkelse og gjeninkludering av selskaper

Departementet skal gi Folketrygdfondet melding om verdipapirer som er utelukket eller gjeninkludert i henhold til retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland, jf. § 3-1 tredje ledd og § 3-6 åttende ledd.

§ 7-4. Kvartalsmøter

- (1) Det skal avholdes møter mellom departementet og Folketrygdfondet minst hvert kvartal. Møtene finner sted etter innkalling fra departementet. Departementet utarbeider nærmere spesifikasjon av hvilke data som skal oversendes som grunnlag for departementets forberedelse til kvartalsmøtet, format og tidspunkt for oversendelsen.
- (2) På møtet skal følgende behandles:
 - a) resultatene for siste kvartal
 - b) hovedpunkter i arbeidet med ansvarlig forvaltningsvirksomhet siste kvartal
 - c) andre saker departementet eller Folketrygdfondet har meldt opp for behandling.

Kapittel 8. Adgang til å fravike bestemmelsene, overgangsbestemmelser og ikrafttredelse

§ 8-1. Adgang til å fravike bestemmelsene

Departementet kan i særlige tilfeller tillate Folketrygdfondet å fravike bestemmelsene i dette mandatet.

§ 8-2. Overgangsbestemmelse

Departementet kan fastsette særskilte overgangsbestemmelser.

§ 8-3. Ikraftredelse

- (1) Kapittel 5 og § 8-2 trer i kraft straks. Øvrige bestemmelser trer i kraft 1. januar 2011.
- (2) Forskrift 7. november 2007 nr. 1228 om forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge og retningslinjer 20. desember 2007 for forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge med senere endringer, oppheves 1. januar 2011. Fra samme dato opphører forvaltningsavtale 4. januar 2010 mellom departementet og Folketrygdfondet.

UTKAST 16022016